

1 Obyvatelstvo podle věku

V průběhu roku 2011 se populace České republiky rozrostla o 18,7 tisíce osob.² Nejvýrazněji ve své četnosti posílila věková skupina obyvatel nad 65 let věku, přibylo i dětí mladších 15 let. Proces stárnutí pokračoval, neboť ukazatele věkového složení (průměrný věk, věkový medián, index stáří) se dále zvýšily.

I přes snížení počtu narozených dětí přibylo osob mladších 15 let. Dětská složka populace se za rok 2011 zvětšila o 23,1 tisíce na 1,541 milionu. Počet dětí v populaci tak druhým rokem po sobě zůstával nad hranicí 1,5 milionu. Relativní váha dětské složky se zvýšila z 14,4 % na 14,7 %. Zvyšující se zastoupení dětí v populaci od roku 2009 bylo odrazem rostoucí porodnosti v letech 2002-2008.

Obyvatel ve věku 15-64 let již třetím rokem ubývalo, když v roce 2011 ubylo těchto osob 116,0 tisíce. V relativním vyjádření to znamenalo, že zastoupení osob v produktivním věku zaznamenalo meziročně úbytek o 1 procentní bod na 69,1 %. Část tohoto úbytku lze vysvětlit skutečností, že tuto kategorii opustila početně silná generace 1946 (na konci roku 2011 bylo ve věku 65 let 145 tisíc osob), kterou nahradila generace narozených v roce 1996, jichž bylo k 31. 12. 2011 jen 91 tisíc.

Do věkové skupiny osob nad 65 let věku na konci roku 2011 patřilo 1,701 milionu osob. Senioři se tak podíleli na celkové populaci 16,2 %. Zastoupení seniorů pozvolna roste již od poloviny 80. let 20. století. V rámci věkové kategorie 65+ byl největší relativní přírůstek zaznamenán u osob 65-74letých, jejichž počet se meziročně zvýšil o 6,6 % na 0,998 milionu.

Tab. 1.1 Věkové složení obyvatelstva, 2001-2011 (k 31. 12.)

	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet obyvatel (v tis.)	10 206	10 287	10 381	10 468	10 507	10 533	10 505
v tom ve věku: 0-14	1 622	1 480	1 477	1 480	1 494	1 518	1 541
15-64	7 170	7 325	7 391	7 431	7 414	7 379	7 263
65+	1 415	1 482	1 513	1 556	1 599	1 636	1 701
v tom: 65-74	830	822	837	869	905	936	998
75-84	478	548	551	550	548	545	542
85+	106	113	125	137	146	155	161
Podíl věkové skupiny (v %)							
0-14	15,9	14,4	14,2	14,1	14,2	14,4	14,7
15-64	70,2	71,2	71,2	71,0	70,6	70,1	69,1
65+	13,9	14,4	14,6	14,9	15,2	15,5	16,2
Syntetické ukazatele							
Index stáří ¹⁾	87,2	100,2	102,4	105,1	107,0	107,8	110,4
Index ekonomické závislosti A ²⁾	42,3	40,4	40,4	40,9	41,7	42,7	44,6
Index ekonomické závislosti B ³⁾	57,1	54,1	53,9	54,1	54,6	55,0	56,3
Průměrný věk - celkem	39,0	40,2	40,3	40,5	40,6	40,8	41,1
- muži	37,4	38,6	38,8	38,9	39,1	39,3	39,6
- ženy	40,5	41,7	41,8	42,0	42,1	42,3	42,5
Věkový medián	37,9	39,1	39,1	39,2	39,4	39,6	40,1

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0-14 let

²⁾ počet osob ve věku 0-14 let a osob starších 65 let na 100 osob ve věku 15-64 let

³⁾ počet osob ve věku 0-19 let a osob starších 65 let na 100 osob ve věku 20-64 let

Hodnoty syntetických ukazatelů věkového složení populace ČR se oproti roku 2010 zvýšily. Průměrný věk obyvatel překročil hranici 41 roku, když se během roku 2011 zvýšil o 0,3 na 41,1 let. U mužů byl nárůst o něco výraznější (o 0,3 roku na 39,6) než u žen (o 0,2 roku na 42,5). Věkový medián poprvé přesáhl hranici 40 let. Na konci roku 2011 byla polovina populace ČR mladší než 40,1 roku a polovina byla starší 40,1 roku.

² V meziročním srovnání je však třeba dbát na to, že koncový stav 2010 je ještě bilančně navázán na výsledky sčítání z roku 2001, kdežto koncový stav roku 2011 vychází ze sčítání roku 2011.

Index stáří setrvale roste od poloviny 80. let 20. století. Nejinak tomu bylo i v roce 2011, kdy se dále zvýšil a to výrazněji než v předchozím roce. Na 100 dětí mladších 15 let připadlo k 31. 12. 2011 více než 110 osob starších 65 let. Vzájemný poměr složek populace v ekonomicky aktivním a neaktivním věku, vymezených věky 15 či 20 let, což v podmínkách ČR lépe odpovídá začátku ekonomické aktivity, a věkem 65 let, klesal od počátku 90. let 20. století, kdy na 100 osob ve věku 20-64 připadalo 72 osob ve věku ekonomicky neaktivním, až do roku 2007, kdy na 100 aktivních připadalo 54 neaktivních. Od roku 2008 se však poměr těchto dvou složek mírně zhoršuje, poslední údaj hovoří o 56 osobách ve věku 0-19 nebo 65 a více let na 100 osob ve věku 20-64 let.

Obr. 1.1 Věková struktura obyvatelstva, 2001-2011 (k 31. 12.)

